

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ'. - φύλ. 9 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 28 ΤΟΥ ΦΕΒΡΑΡΙΟΥ 1915 * ΑΡΙΘΜΟΣ 554

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

G. BRANDES. Γιά τὸν Ἰψὲν καὶ τὴ ζωὴ του (συνέχεια).
ΓΟΥΣΤΑΒΟΣ ΓΚΕ-Ι-ΓΕΡΣΤΑΜ. Τὸ βιβλίον τοῦ μικροῦ ἀδερφοῦ (συνέχεια).
Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Μονόλογος.
Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Βενιζέλος.
Α. ΤΡΑΝΟΣ. Ὅλοι στὸ πλευρὸ τοῦ συνετοῦ Βασιλέως.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ.—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Στὸ σπῆτι τοῦ δὲν πῆγα ποτέ. Τόχα τάξει στὸν ἑαυτό μου : ὅσο εἶναι στὴν Ἐξουσία, δὲ θὰ πῶ σπῆτι τοῦ ἅμα πέσει, ἴσως. Καὶ κρατῶ τὸ λόγο μου.

Κ' ἐρχομαι σήμερον ἀπὸ τούτη δὴ τὴ στήλη, ἀπὸ τὴν ἀπόμειρη τούτη γωνιά τῆς Λεύκρης Σκέψης, νὰν τοῦ σφίξω μὲ σέβας καὶ μὲ θαυμασμὸ τὸ χέρι καὶ, ψιθυρίζοντας τὸ στίχο τοῦ παλίου ρωμαντικοῦ ποιητῆ :

«Ποῦς τὴν ἀποτυχία σου
μπορεῖ νὰ ἐπιτύχει ;»

νὰν τοῦ πῶ : Εἶσαι μεγάλος ἀκόμα καὶ στὴν πτώση σου, εἶσαι τυχερὸς ἀκόμα καὶ στὴν ἀποτυχία σου !

Γιατὶ ἂν ὁ Βενιζέλος — πατριώτης ἔφυγε συντριμένος, μὲ λίκρα γιομάτη τὴν ψυχὴ, ποὺ τὰ σκέδιά του ἀπορηγίτηκαν ὡς βλαβερά κ' ἐπικίνδυνα γιὰ τὸ Ἔθνος, ὁ Βενιζέλος — ἄθροπος ὅμως δὲν ἔχει κανένα δικαίωμα νὰ καταριέται τὴν τύχη του, ποὺ στιγμή δὲν τὸν ἄφισε καὶ στιγμή, φαίνεται, δὲ θὰ τὸν ἀφίσει, ἀφοῦ καὶ στὴν πρὶ κρίσιμη στιγμή τῆς πολιτικῆς του ζωῆς συνεργάζεται ἀδερφικά μαζί του καὶ τοῦ δίνει τὴ νίκη προκαταβολικά.

Γιατὶ, πέτε μου, ὅ,τι κακὸ βρεῖ τὸ Ἔθνος αὔριο, ἀπὸ τὴν οὐδετερότητά του, ἢ ἀπὸ

τούτη ἢ ἐκείνη τοῦ τὴν πολιτικὴ, δὲ θὰ λυγαριαστεῖ στὸ ἐνεργητικὸ του ;

Στὴ συνείδηση τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὸ περασμένο Σαβατόβραδο, ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ δῆλωσε μέσα στὴ Βουλὴ πὺς παρατήθηκε, ὁ Βενιζέλος πολέμησε καὶ νίκησε. Καὶ πῆρε ἀκόμα καὶ τὴν Πόλη. Καὶ κόπιασε λόγου σου αὔριο, σὰν τελιώσει ὁ ἀλέθριος αὐτὸς πόλεμος, νὰ πείσεις τὸ Ρωμιὸ πὺς ἡ Πόλη δὲ θάτῃνε δική μας ἂν τὸ Βενιζέλο τὸν ἀκούγαμε καὶ τὸν συντρέχαμε καὶ τοῦ δίναμε, ὅ,τι μᾶς ζήτησε γιὰ νὰ τραβήξει μπροστὶ, πρὸς τὸ Μέγα τ' Ὀνειρο τῆς Φυλῆς.

Κεῖνος ποὺ γράφει τοῦτες τὶς γραμμές, εἶτανε καὶ εἶναι, ἀπὸ ιδιοσυγκρασίᾳ του καὶ ἀπὸ τὶς ἀθροιστικὰς τῶν ιδέων, ἐνάντιος στὸν πόλεμο ποὺ μελετοῦσε νὰ κίνει ὁ Βενιζέλος, καθὼς καὶ σὲ κάθε ἄλλο πόλεμο. Καὶ ὅμως. Τὸ ξανάσασμά του πὺς ξεφύγαμε τὸν πόλεμο βάσταξε μόνο μιὰ στιγμή. Κι ἀμέσως τοῦ πλάκωσε σὰ βραχνὰς τὰ στήθια τὸ ρῶτημα :

— Καὶ τώρα ;

Δίχως Βενιζέλο, σὲ τοῦτες τὶς περσότερες ἀπὸ κρίσιμες στιγμές, ποῦ τραβάμε καὶ ποῦ θὰ τραβήξουμε ; Καὶ μὲ ποιόνε, γιὰ τὸ Θεό ; Μὲ ποιόνε ; Τοὺς ἄλλους πολιτικούς μας τοὺς ξέρουμε. Μᾶς διοικήσανε καὶ μιὰ καὶ δυὸ καὶ περσότερες φορὲς, καὶ τοὺς εἶδαμε. Δὲν τοὺς ἀρνιέται κανεὶς τὸν πατριωτισμό. Οὔτε τὴν καλὴ τὴ θέληση. Μὰ ὁ πατριωτισμὸς καὶ ἡ καλὴ ἢ θέληση δὲ σώνουνε. Χρειάζεται καὶ κάτι ἄλλο.

Καὶ τὸ **κάτι** αὐτὸ, εἴτε πλατιά ἀντίληψη τὸ πεῖτε, εἴτε χέρι στιβαρό, εἴτε διπλωματικὴ φινέτσα, εἴτε ἀποφασιστικότητι, εἴτε μόρφωση ἐγκυκλοπαιδική, εἴτε ὅπως ἀλλιῶτικα θέλετε, τόχε ὁ Βενιζέλος.

Καὶ μόνο αὐτὸς ἴσαμε σήμερον. Οὔτε ὁ μεγάλος ὁ Τρικούτης ἀκόμα. Ἔτσι τουλάχιστο ἡ ἱστορία λέει. Γιατὶ ἂν ὁ Τρικούτης, κοντὰ στ' ἄλλα, τὰ μεγάλα πολιτικὰ του χαρίσματα, εἶχε καὶ τὴν πυγμὴ τοῦ Βενιζέλου καθὼς καὶ τὴ φινέτσα του, δὲ θάφινε τόσες καὶ τόσες φορὲς τὴ σιχαμερὴ δημοκοπία νὰ ὀργιάσει καὶ νὰν τοῦ κόψει τὸ δρόμο του τὸ φωτεινόν.

Θὰ τὴν κατασύντριβε, ὅπως τὴν κατασύντριψε ἅπειρες φορὲς ὁ Βενιζέλος.

πού είναι ακριβώς τὸ ν' ἀναβάλλει πάντα τὴ λύση τοῦ αἰνίγματος γιὰ νὰ τὴν δίνει ἀργότερα.

XI.

Ἀπὸ παντοῦ μπορούμε νὰ βροῦμε πληροφορίες γιὰ τὰ ἔργα τοῦ Ἰψεν, μὰ δὲν εἶναι τὸ ἴδιο σὰν πρόκειται γιὰ τὸν Ἰψεν τὸν ἄνθρωπο, ἔτσι καθὼς εἶτανε στὴν καθημερινή τὴ ζωὴ του. Στὰ νιάτα του εἶταν προσεχτικός, ζωηρός, ἔτοιμος πάντα, ἐγκάρδιος μὰ κι' ἀπότομος μαζύ· δὲν εἶταν ποτέ του «καλὸ παιδί», πού λένε, κι' ὅταν ἀκόμα εἶταν ἐγκάρδιος. Μὲ φίλο του εἶτανε φαῖδρός, θεληματικὰ ἀκροατής, κοινωνικός, ἀνοιχτός. Στὴ μεγάλη κοινωνία, ἐπειδὴ πραγματικὰ δὲν ἀγαπᾶσε ἄλλη ζωὴ ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ ἐρημίτη, φαινόταν σκυθρωπός, στενάχωρος μὲ τὸ παραμικρὸ καὶ πάντα ἄσκημα στὸ κέφι του. Ποτές του δὲν ξέχασε τὴν πολὺ λίγο φιλόφρονη ὑποδοχὴ ποῦκανε ἡ Νορδηγία στὰ πρῶτα του τὰ ἔργα, καθὼς ἀκόμα καὶ τὸ χρέος τῆς εὐγνωμοσύνης του πρὸς τὸ ἐξωτερικό.

Ἐνα μικρὸ πρᾶμα ἀρκοῦσε γιὰ νὰ τονὲ κάνει δίχως κέφι ἢ κ' ἐπιφυλαχτικό. Σὰν εἶχε τὴν ἰδέα πὼς κάποιος ἤθελε νὰ τονὲ πλησιάσει, τότες ἡ ἀνθρωποφοβία του ζυπνοῦσε ἀμέσως.

Στὰ 1891 πέρασα λίγον καιρὸ μὲ κάποιους νορδηγούς ζωγράφους στὰ Skadviken, κοντὰ στὴ Χριστιανία. Ἡ διαμονή μας ἐκεῖ εἶταν εὐχάριστη. Μία φορὰ λέω :

— Αὐτὸς ὁ φτωχὸς ὁ Ἰψεν μένει κλεισμένος ὅλον τὸν καιρὸ του στὸ ξενοδοχεῖο του μέσα στὴν πόλη ;
— Ἄν τονὲ παρακαλοῦσε κανένας ;

— Καὶ ποῖός θὰ τολμοῦσε νὰ τονὲ παρακαλέσει ;

— Ἐγὼ θὰ δοκιμάσω. Τονὲ βλέπω κάθε μέρα κι' αὐριο ἴσα ἴσα θὰ φᾶμε μαζύ.

ΕΓΩ.—Εἴμαστε μερικοὶ ζωγράφοι καὶ συγγραφεῖς πού θὰ ἐπιθυμοῦσαν πολὺ νὰ σᾶς βλέπανε σὰν ξενηζόμενο ἀνάμεσόν τους καμμιά μέρα ἀπὸ τοῦτες.

ΚΕΙΝΟΣ.—Πόσοι καὶ ποιοί ;

Τοῦ ἀνάφερα τὰ ὀνόματα.

— Εἴμαστε ἑννιά.

— Νὰ φάω μὲ τόσους ἀνθρώπους μαζύ ; Μ' αὐτὸ εἶναι ἐνάντιο πρὸς τίς συνήθειες μου· αὐτὸ δὲ μεδῶχε ποτέ.

Τότε καὶ γὼ τοῦ θύμῃσα πὼς δὲν εἶχε περάσει καιρός, στὴ Βουδαπέστη σὰν εἶτανε, πού ἄφησε νὰ τονὲ πανηγυρίσουνε καὶ μὲ μορφὴ πολὺ πιὸ ἐξαιρετικὰ ἐπίσημη κι' ἀπὸ περισσότερα μάλιστα σχετικὰ πρόσωπα. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο κατόρθωσα νὰ νικήσω τὴ δυσπιστία του καὶ νὰ τοῦ πάρω τὴν ἄδεια νὰ διοργανώσω ἕνα μικρὸ συμπόσιο. Γιὰ νὰ εὐχαριστηθεῖ ἀκόμα περισσότερο, ἀποφασίσαμε νὰ κάνουμε τὸ τραπέζι μὲς' στὸ ξενοδοχεῖο τὸ ἴδιο πού ἔμενε ὁ Ἰψεν, ἀφήνοντάς τονε μονάχα νὰ ὀρίσῃ τὴν ὥρα. Ἡ φασαρία λοιπὸν δὲν εἶτανε τόσο πὼς εἶχα νὰ διοργανώσω ἕνα τραπέζι πρὸς τιμὴν τοῦ Ἰψεν, ὅστερ' ἀπὸ τόσον καιρὸ ποῦλειπε ἀπὸ

τὴ Νορδηγία. Τὸ περισσότερο εἶταν ἡ ἐπίθεσις πού δέχτηκε ἀπὸ ἕνα σωρὸ αἰτήσεις γιὰ τὴν πρόσκληση. Συχνὰ κι' ἀπὸ μέρος οἰκογενειῶν ἀκόμα πού μ' εἶχαν εὐγενέστατα δεχθεῖ στὸ σπίτι τους. Γιὰ νὰ μπορέσω ὅμως νὰ βασιστῶ, πῆγα στὸν Ἰψεν κι' ἄρχισα λέγοντάς του πὼς μιά κυρία εἶχε ζητήσει νὰ ταρφευθεῖ στὸ συμπόσιο.

— Ποτές στὴ ζωὴ μου ! Εἶταν ἡ ἀπάντησή του

— Μὰ εἶναι μιά νέα γυναίκα φαῖδρὴ καὶ ὁμορφῇ.

— Δὲν ἀγαπᾶ τίς φαῖδρες καὶ τίς ὁμορφες γυναῖκες.

— Φαίνεται ὅμως πὼς εἶχατε ἐρωτευτεῖ μιά φορὰ κ' ἔγαν καιρὸ τὴ θειά της. Καὶ τὴν ὀνόμασα.

Ἀμέσως τότε ὁ Ἰψεν ἀναφώνησε μ' ἐνδιαφέρο :

— Μὰ τεῦτο εἶναι ἄλλο πρᾶμα· ἀφοῦ εἶναι ἔτσι ἄς ἔρθει !

Νά, λοιπὸν ἡ παρουσία δέκα προσώπων ποῦχανε τὴν ἄδεια. Μοναχὰ πού εἴμαστε εἴκοσι δυὸ ! Φοδόμουν κανέναν κατακλυσμό.

Τὴν ὀρισμένη μέρα χτύπησα τὴν πόρτα τοῦ Ἰψεν. Μ' ἐκπληξῆ καὶ μὲ δυσaréσκεια μοῦ φώναξε :

— Φορεῖτε φράκο ;

— Ναί· καὶ σεῖς ὅμως μὲ τὸ πουκάμισο ;

— Πάντα μὲ τὸ πουκάμισο εἶμαι σὰ ντύνομαι· κ' ἔπειτα δὲν ἔχω φράκο στὸ μπαῦλο μου.

— Τί ἀτυχία ! Καὶ μεῖς εἴμαστε χαρούμενοι σὰν τὰ παιδιὰ ἔχοντας τὴν ἰδέα πὼς θὰ δοῦμε ἕναν Ἰψεν ντυμένο μὲ φράκο. Τί νὰ γίνῃ ; Πρέπει νὰ ὑποταχτοῦμε βλέποντας ἕναν Ἰψεν μὲ βεστόνι !

— Ἡ κυρία Β... εἶναι μαζύ ;

— Ναί· καὶ μερικοὶ φίλοι ἀκόμα.

— Καὶ εἴμαστε πόσοι ;

— Εἴκοσι δυὸ.

— Μ' αὐτὸ εἶναι προδοσία ! Μοῦχατε πει ἑννιά. Δὲν ἔρχουμαι.

Χρειαστήκα πολὺ μεγάλῃ πειθῶ γιὰ νὰ τονὲ κάνω νὰ κατέβει στὴν τραπέζα.

(Ἀκολουθεῖ)

— Στὸ προηγούμενο φύλλο στὴ μελέτη τοῦ Brandes «Γιὰ τὸν Ἰψεν καὶ τὴ ζωὴ του» δὲν μῆλκε στὴν ἀρχὴ ἀρχὴ ὁ ἀριθμὸς τοῦ κεφαλαίου πού εἶτανε X. Δὲ διορθώθηκαν ἀκόμα καὶ οἱ ἀκόλουθες τυπογραφικὲς ἀβ. ἐπιμέριες : Στὴν 31 ἀράδα ἀντὶς τῆς *ιστορίας*, τῆς *ἐξορίας* πού πρέπει, καὶ στὴν 36 ἀντὶς τῆς *βαλαίρας*, τῆς *βαλκυρίας*.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— κ. Νίκαρο. Ὅχι προσωπικά. Κριτικὲς ἀπρόσωπες, μάλιστα. — κ. Σ. Ζ. Πόρο. Νὰ μᾶς τὴ στεῖλεις, κ' ἔτσι πρέπει. Ὅσοι δηλώσανε, ἔχουνε χρέος νὰ μᾶς στεῖλουν τὴ συντρομή τους, δίχως ἄλλη εἰδοποίηση.